

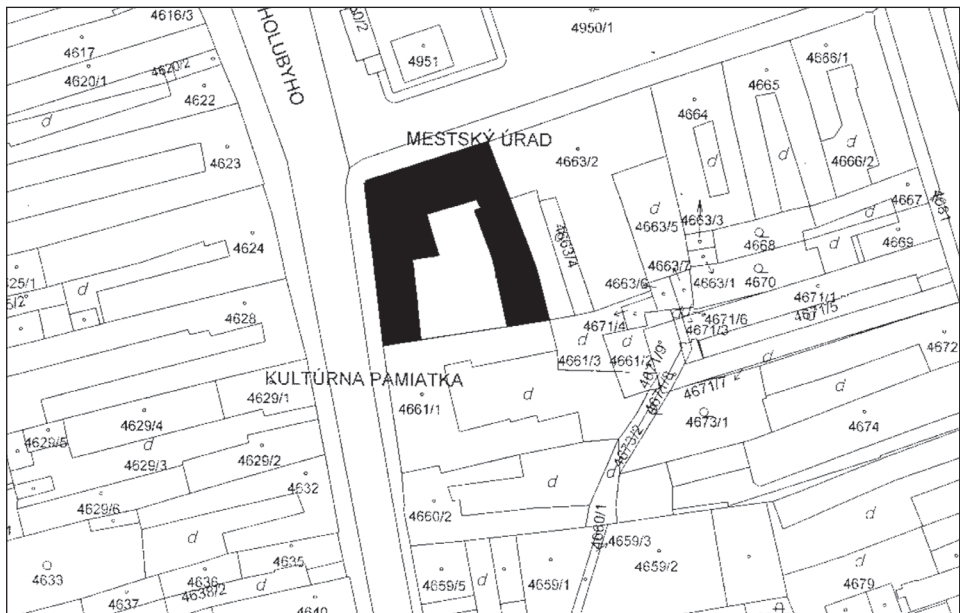
ARCHEOLOGICKÝ VÝSKUM NA RADNIČNOM NÁMESTÍ 9 V PEZINKU

IGOR CHOMA

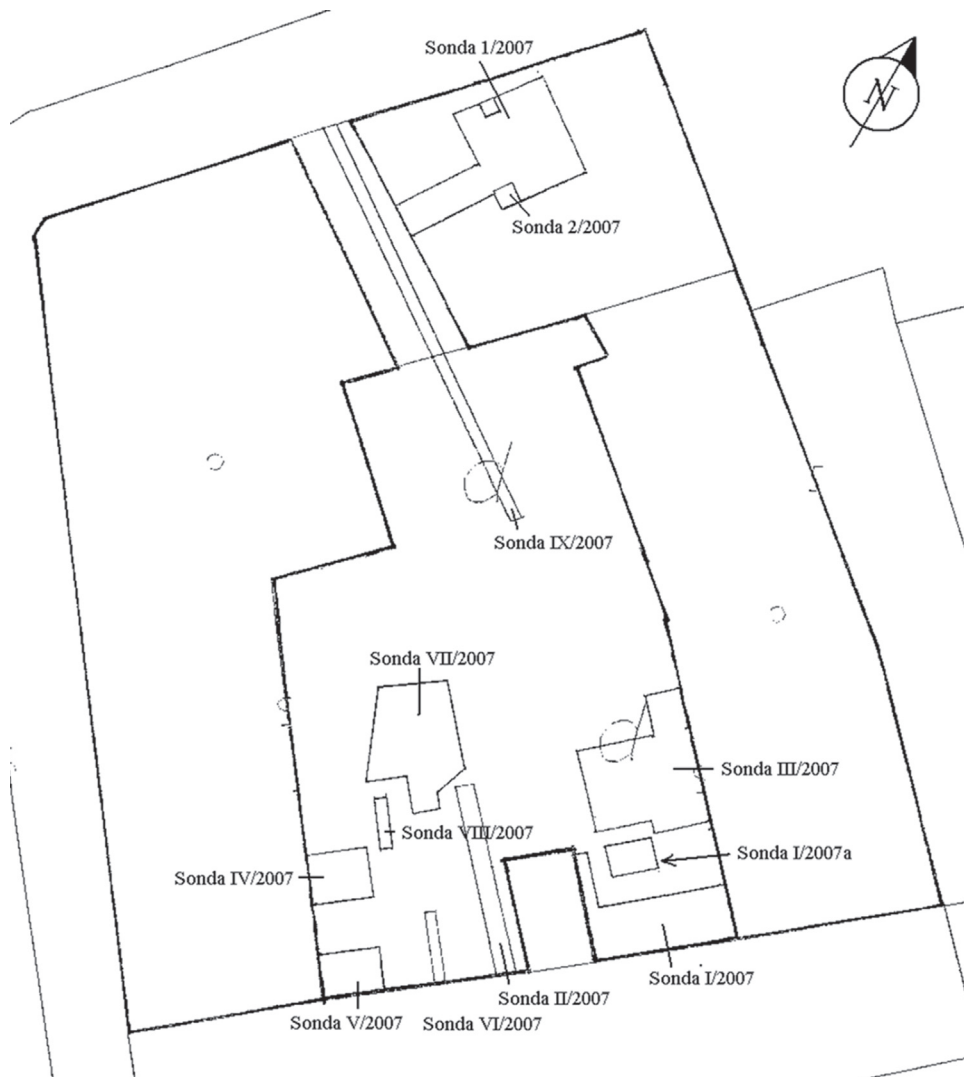
V roku 2007 realizovalo Slovenské národné múzeum - Archeologické múzeum v Bratislave, v spolupráci s Mestským múzeom v Pezinku archeologický výskum na nádvorí a v pivnici meštianskeho domu na Radničnom námestí 9, na parcelách 4662/1 a 4662/2 (obr. 1). Ťažiskom výskumu bol stredovek – 14. a 15. storočie, novovek – 16. až 19. storočie a 20. storočie.

Výskum sa realizoval pri príležitosti rekonštrukcie meštianskeho domu a prebiehal v súčinnosti s pamiatkovo-architektonickým výskumom. Zameraný bol predovšetkým na plochu nádvorí. Nadväzoval a mal doplniť poznatky z výskumov meštianskeho domu na Holubyho ulici 22.

Skúmaná plocha bola rozdelená na tri sektory. Prvý sektor, rozdelený na štyri štvrtiny, bol na nádvorí meštianskeho domu, kde boli zachytené rôzne objekty, nivelety a pôvodné úpravy nádvorí. Druhý sektor bola pivnica pod severným krídlom meštianskeho domu, kde sa musela odstraňovať v mieste budúcich sond tehlová dlážka. Tretím sektorom bol podjazd meštianskeho domu (obr. 2).



Obr. 1 Pezínok, Radničné námestie 9. Výrez z katastrálnej mapy



Obr. 2 Pezinok, Radničné námestie 9. Plán výskumu

Sondy v pivnici severného krídla meštianskeho domu

Sonda 1/2007p (š-d-h: 70 x 95 x 50 cm) bola otvorená v juhozápadnom rohu pivnice pod prístupovým schodiskom. Pivnica sa nachádza v severnom uličnom krídle meštianskeho domu a vchádza sa do nej cez vchod vo východnej stene podjazdu spájajúceho ulicu s dvorom. V sonde sa nenašli žiadne archeologické nálezy. Pod tehlovou dlážkou kladenou na tenkú maltovú vrstvu sa nachádzalo štrkovité podložie.

Sonda 2/2007p (š-d-h: 60 x 65 x 40 cm) bola otvorená v strede pivnice pod jej severnou stenou. Jedná sa o tú istú pivnicu ako v prípade sondy 1/2007p. V sonde sa nenašli žiadne archeologické nálezy. Pod tehlovou dlážkou kladenou na tenkú maltovú vrstvu sa nachádzalo štrkovité podložie.

Sondy na nádvorí meštianskeho domu

Sonda I/2007 (š-d-h: 480 x 630 x 30/200 cm) bola vyhlbená smerom od juhovýchodného nárožia nádvoria popred severný obvodový múr severného krídla meštianskeho domu (jedná sa o krídlo domu stojaceho na Holubyho ulici 22). Neskôr bola rozšírená smerom k východnému múru pivničného schodiska. V sonde sa pri východnom múre pivničného schodiska odkryl **objekt 1/07** – tehlová stavba obdĺžnikového pôdorysu. Šírka múrov bola len na šírku tehál, t.j. asi 30 cm. Pôdorys mal rozmery (d x š): 250 x 190 cm. Vnútorne steny boli omietnuté sivou maltou. Stavba bola novoveká, možno sa jedná o „ladovňu“. Obsah zásypu tvorili črepy, smaltované nádoby a iný odpad z prvej polovice 20. storočia (20./30. roky). Dno objektu bolo vyložené na plocho položenými tehliami. Celková zachovaná výška múrov objektu „ladovne“ bola 75 až 90 cm.

Sonda bola prehĺbená v juhovýchodnom nároží v mieste styku obvodových múrov, kde sa nachádzali výrazné pozostatky po **objekte 2/07** – vápennej jame (novovekej). Zachované maximálne rozmery boli: (š x d x h) 130 x 270 x 85 cm. Sonda sa tu ďalej prehĺbovala až na podložie, kde sa našli nad štrkovo-hlineným podložíom, v hĺbke asi 200 cm, fragmenty vápna a kamene (možno tu bola staršia vápenná jama).

Nakoniec bola sonda rozšírená severným smerom od objektu 1/07. Došlo k zachyteniu fragmentu múru s kamenným základom a tehlovou korunou – **objekt 3/07**. Jeho celková zachovaná dĺžka bola 100 cm a šírka 65 cm. Zapustený bol do novovekých zásypov.

Sonda II/2007 (š-d-h: 80 x 810 x 94/176 cm) bola vyhlbená vertikálne na severný obvodový múr severného krídla meštianskeho domu (Holubyho ulica 22). Sonda prebiehala súbežne so západným okrajom schodiska vedúceho do pivnice pod severným krídlom meštianskeho domu (Holubyho ulica 22).

V sonde, pod zásypovou (deštrukčnou) vrstvou, ktorá obsahovala premiešaný novoveký (16./17. storočie) a stredoveký (15. storočie) črepový materiál (obdobný zásypový materiál ako na nádvorí meštianskeho domu – Holubyho ulica 22, p.č. 4661/1)) sa v hĺbke asi 70 až 80 cm od súčasného povrchu nachádzala druhá vrstva s obsahom stredovekého črepového materiálu – ležiaca na stredovekej nivelete (aj v nej sa našli stredoveké črepy – 15. storočie).

Sonda bola predĺžená severným smerom – do nádvoria. Prechádzala **objekt 4/07** – kamenný základ obvodového múru, ktorý bol v nadzemnej časti postavený z tehál. Jeho

zachovaná koruna a jej priebeh bol viditeľný v celom rozsahu (aj mimo sondy) na ploche nádvorí. Podľa všetkého ide o pozostatok prvej – staršej prístavby asi z 18./19. storočia. Zistené rozmery múru boli: dĺžka – 865 cm (v sonde len na jej šírku – 80 cm), šírka – 50 cm a zachovaná výška – 70 cm od základovej špáry. Jeho primárna alebo sekundárna previazanosť s východnou obvodovou stenou meštianskeho domu nebola dostatočne doložená.

Ďalej vo vzdialenosti len 100 cm od severného líca objektu 4/07 bol odkrytý **objekt 5/07** – kamenný základ obvodového múru, ktorý bol v nadzemnej časti postavený z tehál. Základ múru bol, po celej svojej zachovanej dĺžke, súbežný s predošlým základom. Aj jeho zachovaná koruna a jej priebeh bol viditeľný v celom rozsahu (aj mimo sondy) na ploche nádvorí. Tento múr bol vonkajším obvodovým múrom prístavby asanovanej pred začatím výskumu. Prístavba pochádzala asi zo začiatku 20. storočia a bola o niečo širšia ako jej predchodkyňa. Zistené rozmery múru boli: dĺžka – 895 cm (v sonde len na jej šírku – 80 cm), šírka – 90 cm a zachovaná výška – 110 cm. Jeho sekundárna previazanosť s východnou obvodovou stenou meštianskeho domu bola evidentná.



Obr. 3
Pezinok, Radničné námestie 9.
Sonda V/2007 na nádvorí



Obr. 4
Pezinok, Radničné námestie 9.
Sonda VII/2007 na nádvorí

Objekt 6/07 – tehlový múrik vzdialený 130 cm od severného líca objektu 5/07. V hĺbke asi 100 cm od oboch zachovaných korún múrov sa medzi nimi nachádzala liata betónová dlážka. Tento tehlový múrik vytvára akúsi vonkajšiu prístavbu neznámeho účelu, ktorá bola vyplnená popolom obsahujúcim fľaše, kusy skla, bronzovú plaketu T. G. Masaryka a iný odpad z prvej polovice 20. storočia. Jeho zistené rozmery boli: d – 335 cm (v sonde len na jej šírku – 80 cm), šírka – 28,5 cm a zachovaná výška – 76/110 cm od základovej špáry.

Pri prehlbovaní sondy na severnom konci (za severným lícom tehlového múriku – **objekt 6/07**), za účelom zachytenia podložia bola narušená zásypová vrstva obsahujúca stredoveké a praveké črepy (lengyelská kultúra, azda z obdobia jej záverečného vývojového stupňa).

Sonda III/2007 (š-d-h: 575 x 495 x 10/70 cm) mala odkryť predpokladaný prah pod zachovaným severným ostením renesančného portálu, ktorý sa nachádzal v západnej obvodovej stene východného krídla a tiež pôvodnú, s týmto prahom súvisiacu niveletu terénu. Prah sa nezachoval. Sondou sa odkryl **objekt 7/07** – kamenný múr zaniknutej stavby štvorcového pôdorysu, ktorá bola pristavaná k západnej (renesančnej) obvodovej stene východného krídla meštianskeho domu. Rozmery skúmanej stavby boli: (š-d) 315 x 245 cm.

Pri severnom líci severného obvodového múru popisovaného kamenného objektu sa v hĺbke asi 58 cm od súčasného povrchu nachádzala súvislá vrstva prepálenej mazanice, na ktorej ležal fragment plechu z farebného kovu (možno zvyšok oplechovania?) a črepy z 15. storočia.

V hĺbke asi 60 cm od súčasnej úrovne terénu sa podarilo zachytiť základové špáry objektu 7/07 a pôvodnú úroveň terénu (niveletu) priliehajúcu k úrovni základových špár.

Západne od objektu 7/07 boli odkryté fragmenty korún múrov – **objekt 9/07**, ktoré sú pokračovaním objektu 7/07. Súčasťou tohto objektu je asi aj fragment múru v sonde I/2007 označený ako **objekt 3/07**.

Účel tejto novovekej stavby (prístavby) nie je objasnený ale môže súvisieť s hospodárskym zázemím, tu po určitú dobu umiestnených kasární, či väzenia.

Celkové zistené rozmery stavby (objekt 7/07 a objekt 9/07) boli: (š-d) 315 x 490 cm. Pri juhozápadnom nároží (objekt 7/07) bola odkrytá fekálna jama z polovice 20. storočia – **objekt 8/07**. Jej zistené rozmery boli: (š-d-h) 70 x 85 x 20.

Objekt 10/07 – bol zachytený pri západnom líci (objekt 9/07) a smeroval do nádvorja. Ide o fragment kamennej dlážky vyloženej zo stredne veľkých riečnych kameňov o priemere 10 x 5 cm. Jedná sa o bežnú úpravu exteriéru – nádvorja meštianskych domov v Pezinku (ako aj na Holubyho ulici 22 a inde). Celková zachovaná veľkosť fragmentu dlážky bola 110 x 150 cm.

Sonda IV/2007 (š-d-h: 220 x 275 x 29 cm) bola povrchovou sondou za účelom zistenia a sledovania nadväznosti základov obvodových múrov – **objekt 5/07**, pred výskumom asanovanej prístavby a **objekt 4/07** (základ múru staršej stavby) k východnej obvodovej stene západného krídla. Múr – objekt 5/07 bol sekundárne previazaný s východnou obvodovou stenou meštianskeho domu, čo znamená, že mladšia fáza prístavby bola riešená ako dodatočná úprava.

Medzi starším múrom – objekt 4/07 a mladším múrom – objekt 5/07 sa vo vzdialenosti 110 až 125 cm od východnej obvodovej steny meštianskeho domu nachádzal tehlový odvodňovací kanálik – **objekt 11/07**. Kanálik začínal pri severnom líci múru – objekt 4/07 a horizontálne smeroval na múr – objekt 5/07, cez ktorý po miernom zalomení východným smerom pokračoval v jeho hrúbke. Kanálik mal mierny spád južným smerom – k lícu múru označeného ako objekt 4/07. Jeho eventúálne pokračovanie ani funkcia neboli zistené. Rozmery kanáliku boli: (š-d-h) 16/22 x 190 x 11/29 cm). Rozmery tehál boli: (š-d-h) 14,5 x 29 x 7 cm).

Sonda V/2007 (š-d-h: 155/170 x 285 x 166 cm) bola vyhlbená v juhozápadnom rohu nádvorja meštianskeho domu. Pretínala **objekt 12/07** – fragment múru alebo podmurvky z nasucho kladených kameňov spájaných hlinenou maltou, ktorý sa črtal v teréne nádvorja. Jeho rozmery boli: zachovaná dĺžka 335 cm, šírka 100 cm a zachovaná výška 20/30 cm. Zachovaná výška bola nameraná od súčasnej koruny po základovú špáru, tak že ak išlo o múr mal veľmi plytké založenie, čo znamená, že nemohol byť vysoký. O jeho účele sa môžeme len domnievať. Múr mal severojužný priebeh a bol súbežný s osou východnej obvodovej steny meštianskeho domu. Na južnom konci sa končil pri líci severnej steny susedného meštianskeho domu na Holubyho ulici 22, s ktorou nebol previazaný a na severnom konci sa končil pri južnom okraji základu múru označeného ako objekt 4/07. Ani s týmto múrom nebol previazaný. Založený bol do novovekých zášypových vrstiev.

Strojom UNC bol pri hĺbení sondy zachytený severný okraj **objektu 13/07**. Išlo o silne prepálenú (oranžovú) vrstvu, ktorá ležala na asi 20 cm hrubej vrstve hnedej hliny, pod ktorou sa nachádzalo podložie. Mohla to byť dlážka požiarom zničeného drevozemného objektu alebo dno pece (obr. 3). Zistené rozmery dlážky: (š-d-h) 145 x 239 x 16 cm. Na jej povrchu a vedľa jej pravouhlého severného okraja sa našli nevýrazné črepy z tela nádob, ktoré by podľa štruktúry a farebnosti mohli byť datované do 14. storočia (Hoššo 1983, 215 a n.). Nad týmto objektom bola zášypová štrkovo-hlinená vrstva, hrubá asi 12/14 cm a nad ňou už novoveká zášypová vrstva obsahujúca kusky prepálenej mazanice a chudobný črepový materiál. Práve táto vrstva súvisela s úpravou a vyrovnávaním povrchu terénu nádvorja, takže bola pre presnejšie datovanie, vzhľadom na premiešanie materiálu, nepoužiteľná. Objekt bol zničený výstavbou meštianskych domov.

Sonda VI/2007 (š-d-h: 50 x 300 x 156 cm) bola vyhlbená strojom UNC. V sonde sa nachádzala prepálená vrstva rozdrobenej mazanice. Mohla by to byť deštrukčná vrstva z objektu 13/07(?)

Vo východnom a západnom profile bolo vidieť priečne prerezaný **objekt 14/07**, v tvare dole sa zužujúceho žlabu. Šírka v jeho strede bola 26 cm, pri hornom okraji 30 cm a na hrote 4 cm. Nachádzal sa v hĺbke asi 74 cm od súčasného povrchu. Horný severný okraj „žlabu“ sa ťahal severným smerom asi 140 cm. Objekt bol vyplnený žltou, neprepálenou, ílovitou zeminou (mazanicou). Z južnej strany objektu boli dve vrstvy nad sebou vyplnené zuhoľnatým drevom. Objekt bol zahĺbený do podlažia. Z úrovne objektu pochádza pár fragmentov stredovekých črepov, bez presnejšieho datovania. Mohlo ísť o zvyšok odvodňovacieho kanála, zaniknutého drevozemného objektu, ktorý bol zničený neskoršou výstavbou Nad ním je asi 12 cm hrubá vrstva oranžovej prepálenej ílovitej zeme (mazanice) ťahajúcej sa južným smerom ponad už spomenuté

dve vrstvy vyplnené drevenými uhlíkmi. Nad objektom bola asi 60 cm hrubá zásypová vrstva, obsahujúca črepový premiešaný stredoveký a novoveký materiál – planírka.

Sonda VII/2007 (š-d-h: 340/585 x 130/440 x 56/120 cm) mala nepravidelný tvar (obr. 4). V sonde bol zachytený **objekt 15/07** – múr z nasucho kladených kameňov, spájaných hlinenou maltou. Rozmery múru boli: šírka 70 cm, zachovaná výška od základovej špáry 84 cm a zistená dĺžka 390 cm. Pri južnom líci múru sa v hĺbke 60 cm od súčasnej úrovne terénu nachádzal fragment prepálenej nivelety, ktorá k nemu priliehala. Na jej úrovni sa okrem nevýrazných fragmentov črepov našiel aj hrot šípku do kuše. Môžeme predpokladať, že ide o stredovekú alebo ranonovovekú úroveň – niveletu (15./16. storočie), cez ktorú bol múr zapustený. Účel múru nebol jasný. Mohlo ísť o spevňovací sokel drevozemnej stavby alebo o jej základ.

Pri severnom líci kamenného múru – objekt 15/07 bola sonda prehĺbená na podlažie. Na svetlohnedom podlaží sa rysovali tmavšie kolové jamy. Obsah kolových jamiek pozostával z úlomkov prepálenej mazanice a črepov datovaných do asi 16. storočia.

V sonde sa nachádzal **objekt 16/07** – tehlový základ múru novovekej hospodárskej prístavby, datovanej do polovice 20. storočia, najneskôr do konca 19. storočia. Šírka múru bola 45 cm a zachovaná výška od základovej špáry 65 cm. Múr bol odstránený pri rozširovaní a prehĺbovaní sondy severným smerom strojom UNC do stredu nádvorja.

Pri rozširovaní sondy bol zachytený veniec kamennej studne – **objekt 17/07**. Studňa bola zasypaná. V studni sa okrem kamenia, hliny, stavebného odpadu a iného domového odpadu datovaného do 30. rokov 20. storočia nenašli žiadne archeologicky hodnotné nálezy. Vyberanie studne bolo ukončené v hĺbke 387 cm od koruny – na úrovni 380 cm začínala hladina spodnej vody. Vonkajší priemer koruny studne bol 210 cm a vnútorný 110 cm, šírka múru koruny studne v priemere od 30 do 40 cm.

Sonda VIII/2007 (š-d-h: 45 x 250 x 5126/134 cm) bola vyhlbená strojom UNC. Na južnom konci bola ohraničená – objekt 5/07 a na severnom konci – objekt 15/07 a situovaná vertikálne na oba múry. Sonda neobsahovala objekty, ale potvrdila stratigrafiu jednotlivých kultúrnych vrstiev, ktoré sa nachádzali v sondách II, VI a VII/2007.

Sonda v podjazde meštianskeho domu

Sonda IX/2007 (š-d-h: 60/70 x 1850 x 128/140 cm) bola kanalizačná ryha vedúca od ulice až do polovice nádvorja a prechádzajúca stredom podjazdu severného uličného krídla meštianskeho domu. V sonde sa nachádzali rôzne nivelety bez archeologického materiálu. Na úrovni južného líca severného krídla pod podjazdom sa v sonde nachádzal **objekt 18/07**. Jednalo sa o rez spáleným drevozemným objektom obdĺžnikového priezru. Na severnej strane, súbežnej s terajšou uličnou čiarou, bol pravouhlo ohraničený – ukončený a na južnej strane, od terajšieho nádvorja, bol smerom do neho deštruovaný. Dá sa predpokladať, že dodržiaval uličnú alebo parcelnú čiaru od severu. V severnej polovici bol objekt porušený kanalizačnou ryhou širokou 48 cm. Nad objektom boli novoveké zasypy. Rozmery objektu: šírka 250 cm a zachovaná výška 40 až 72 cm. Vzhľadom na nedostatok archeologického materiálu ho môžeme len rádovo datovať do 13. max. 14. storočia (Hoššo 1983, 215 a n.).

ZÁVER

Skúmaná plocha nádvoria patrila v stredoveku k hospodárskemu zázemiu kúrie s drevozemnými objektmi zo 14. a 15. storočia. Podľa predbežných výsledkov a porovnaním situácie na susednom nádvorí meštianskeho domu na Holubyho ulici 22, došlo na parcele v 15. storočí (najneskôr však v polovici 16. storočia) k rozsiahlemu požiaru, ktorý zničil všetky (hlavne hospodárske) objekty. Tak, ako aj v prípade objektov na susednej parcele na Holubyho ulici 22, aj tu sa dá, na základe výsledkov výskumu predpokladať, že parcela v krátkom časovom období (v priebehu sto rokov) vyhorela minimálne dvakrát. Ak sa tu pôvodne nachádzali stredoveké kamenné stavby – kuria (tzv. Perhaus), tak na použiteľných zvyškoch múrov bola v renesancii postavená časť súčasných budov. Archeologickým výskumom sa existenciu stredovekých kamenných stavieb s jednoznačnosťou dokázať nepodarilo. V tomto prípade sa musíme opierať o výsledok architektonicko-pamiatkového výskumu. Budova si dodnes, aj napriek neskorším prestavbám, zachovala svoju ranorenesančnú dispozíciu, čo v prípade budov v Pezinku bola častá situácia (pôdorys domov v historickom jadre mesta).

Nivelety na skúmanej ploche dokazujú, že pôvodný terén mal mierne klesanie južným smerom. Nad stredovekou niveletou sú rôzne zasypy obsahujúce premiešaný stredoveký (v jednom prípade praveký) a novoveký materiál. Dôvodom bolo postupné zasypanie a vyrovnávanie plochy, hlavne v období renesancie. Obdobná situácia sa vyskytla aj na susednej parcele nádvoria meštianskeho domu na Holubyho ulici 22 (Choma 2008, 171–188). Výsledky výskumov na oboch parcelách meštianskych domov nastolili otázku pôvodnej hranice súčasného námestia (priebeh uličných čiar a hraníc pozemkov) a štruktúry stredovekých meštianskych domov s ich hospodárskou vybavenosťou. Odpoveď by mohli doniesť ďalšie výskumy na samotnom námestí, prípadne na domoch lemujúcich námestie a hlavné komunikácie prechádzajúce centrom mesta Pezínok.

LITERATÚRA

- HABOVŠTIAK, A. 1985: Stredoveká dedina na Slovensku. Archeologický ústav SNM, Bratislava.
- HOŠŠO, J. 1983: Prehľad vývoja stredovekej keramiky na Slovensku. In: Arch. Historica 8, s. 215–231.
- HOŠŠO, J. 1996: O tzv. Bratislavských pohároch (Príspevok k poznaniu keramických gotických pohárov). Zbor. SNM 90, Arch. 6, s. 197–205.
- HOŠŠO, J. – LESÁK, B. 2001: Archeologický výskum horizontu 12. až 13. storočia v historickom jadre Bratislavy. In: Arch. Historica 26, s. 241–256.
- HOŠŠO, J. – LESÁK, B. – RESUTÍK, B. 2002: Nálezový súbor z odpadovej jamy patricijského domu na Františkánskom námestí č. 6 v Bratislave (Príspevok k poznaniu výbavy bohatej meštianskej domácnosti v prvej polovici 14. storočia). In: Arch. Historica 27, s. 607–620.
- CHOMA, I. 2008: Archeologický výskum na Holubyho ulici 22 v Pezinku. Zbor. SNM 102, Arch. 18, Bratislava, s. 171–188.
- POLLA, B. 1979: Bratislava západné suburbium. Archeologický ústav SNM, Bratislava.
- VALLAŠEK, A. 1970: Stredoveká kolkovaná keramika z Bratislavy. Štud. Zvesti 18, AÚ SAV, Nitra, s. 243–308.

ARCHÄOLOGISCHE AUSGRABUNG AM RADNIČNÉ NÁMESTIE 9 IN PEZINOK

IGOR CHOMA

Interieur – der Keller A/07 unter dem Nordflügel des Bürgerhauses

Der Keller befindet sich im nördlichen Straßenflügel des Bürgerhauses. Der erste Grabungsschnitt wurde in der Südwestecke des Kellers unter der Zugangstreppe angelegt und der zweite dann in der Mitte des Kellers unter dessen Nordwand. Die Grabungsschnitte waren fundleer. Unter dem Ziegelpflaster, gelegt auf eine dünne Mörtelschicht, befand sich ein schotteriger Untergrund.

Exterieur – der Hof des Bürgerhauses

Im südöstlichen Viertel des Hofes fand man Löschgruben und ein neuzeitliches Gebäude, das höchstwahrscheinlich als die sog. „Eiskammer“ gedient hat. Die Zuschüttung von diesem Objekt bildete Abfall aus der 1. Hälfte des 20. Jahrhunderts (1920er/1930er). Außerdem wurde hier ein Fragment vom Fundament einer Stein/Ziegelmauer freigelegt (es handelt sich um einen Überrest von neuzeitlichen Anbauten, von denen im Hof auch größere Abschnitte von Fundamentbändern erhalten blieben – siehe unten).

Im Hof unter der Westwand (ungefähr in deren Mitte an der Stelle des zugemauerten Renaissance-Portals) des östlichen Flügels des Bürgerhauses entdeckte man das Steinfundament eines Anbaus von rechteckigem Grundriss, geteilt in der Mitte durch eine Trennwand in zwei identische Teile (Quadraten). Die ursprüngliche Funktion des Objekts war allem Anschein nach wirtschaftlicher Natur. Bei der Westwand des Objekts erhielt sich im Hof ein Teil von seiner Steinzurichtung – Pflaster. Der Hof war nach örtlichem Brauch mit Flusststeinen bekleidet.

Im südwestlichen Viertel des Hofes befanden sich Fundamentkronen von assanierten jüngeren neuzeitlichen Anbauten, die bereits vor der eigentlichen Grabung sichtbar waren.

In der Südwestecke des Hofes fand man innerhalb des Grabungsschnittes eine stark durchgebrannte 16 cm starke Schicht beruhend auf einer etwa 20 cm starken Braunerdeschicht, die auf dem Unterboden lag. Es mag der Fußboden von einem durch Brand vernichteten Holzerdeobjekt gewesen sein, oder eine Ofensohle. An der Oberfläche und neben dem rechtwinkligen Nordrand davon fand man undeutliche Bauchscherben, die angesichts der Struktur und Färbung ins 14. Jahrhundert datiert sind. Das durchgebrannte Objekt wurde durch den Aufbau von Bürgerhäusern vernichtet. In die obere Zuschüttungsschicht legte man später etwa 100 cm breites Fundament von einer Bruchsteinmauer verbunden mit Lehmmörtel. Die Herkunft und Funktion der Mauer sind nicht geklärt.

In der Mitte der Westhälfte des Hofes entdeckte man das Fundament von einer 70 cm breiten Bruchsteinmauer verbunden mit Lehmmörtel. Die Mauer war in eine durchgebrannte Nivelette aus der Wende des 15./16. Jahrhunderts eingelassen. Die Mauerachse verlief rechtwinklig von dem westlichen zum östlichen Hausflügel. Auch in diesem Fall

sind die Herkunft und Funktion der Mauer nicht geklärt. Man erfasste hier auch einen Steinbrunnen. Die Zuschüttung des Brunnens bildete Abfall aus den 1930ern. In einer Tiefe von 380 cm unter der Bekrönung beginnt der Grundwasserspiegel. Der Außendurchmesser des Brunnens beträgt 210 cm und die Mauerstärke der Krone im Durchschnitt von 30 bis 40 cm. Es ist nicht ausgeschlossen, dass der Brunnen renaissancezeitlich und vielleicht auch mittelalterlich sein kann.

Im Raum zwischen dem Brunnen und der obenerwähnten Steinmauer erschienen auf dem Unterboden Pfostengruben und in deren Zuschüttung befanden sich Fragmente von durchgebranntem Hüttenlehm und Scherben ungefähr aus dem 16. Jahrhundert.

In dem Grabungsschnitt, der in der Mitte der Durchfahrt verlief und inmitten des Hofes endete, fand man ein durch Brand vernichtetes Holzerdeobjekt von rechteckigem Grundriss. Auf der Nordseite, parallel mit heutiger Straßenlinie, ist es rechtwinklig begrenzt – beendet und auf der Südseite, vom Hof her, ist es in Richtung zum Hof destruiert. Es hielt die Straßen- oder Parzellenlinie vom Norden ein. Über dem Objekt befinden sich neuzeitliche Zuschüttungen. Die Breite beträgt 250 cm und erhaltene Höhe dann 40 bis 72 cm. Mit Rücksicht auf den Mangel an archäologischem Material können wir es nur rahmenhaft ins 13., höchstens 14. Jahrhundert einsetzen.

Die Niveletten auf der untersuchten Fläche bezeugen, dass das ursprüngliche Gelände leicht nach Süden abgefallen ist. Über der mittelalterlichen Nivelette befinden sich verschiedene Zuschüttungen mit vermischtem mittelalterlichem (in einem Fall vorzeitlichem) und neuzeitlichem Material. Der Grund dafür war die allmähliche Zuschüttung und Planierung der Fläche, vor allem in der Renaissance-Periode. Eine ähnliche Situation beobachtet man auch auf der Nachbarparzelle des Hofes von einem Bürgerhaus in der Holubyho 22. Die ursprüngliche mittelalterliche Steinarchitektur ist unter- oder innerhalb der stehenden Gebäudeflügel rund um den Hof zu suchen.

*Mgr. Igor Choma, Slovenské národné múzeum - Archeologické múzeum, Žižkova 12,
P.O. BOX 13, 810 06 Bratislava 16, Slovenská republika
archeolog@snm.sk*